

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Summa de vitiis

Wilhelm <Lyon, Prior>

[Basel], nicht nach 1475

De speciebus luxurie et de luxuria cordis et corporis. Secunda pars

[urn:nbn:de:bsz:31-308070](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-308070)

Tanta misere iherlm erit correctō vt erubescant etiaz demo-
 nes nroz magnitudinez pctōz Cui? rō pōt esse hoc . pe-
 catum dyaboli est supbia . hoīm vero luxuria et alia carna-
 lia peccata . luxuria vero videt' esse turpior supbia . que qz
 minus turpis credit' . min? vitat' luxurias eo magis eru-
 bescunt homies . qz omēs turpem nouerūt . **S** . dicūt mgri
 qz sūt aliqui demones qui memores sue antique nobilitatis
 non dignātur de luxuria tēptare Signuz ad hoc est qz luci-
 fer tēptans dīm in deserto non tēptauit eum de luxuria .

**De spēbus luxurie et de luxuria cordis et corpis . Se-
 cūda ps Primum Capitulu3 .**

Equit' de spēbus luxurie . Diuidit' autem luxuria
 vno mō in duas spē3 . scz in luxuriam cordis . et
 luxuriā corpis Ad has duas spē3 ptinet qz legit'
 in ps . vte renes meos et cor meum **C**ōtra pmām spē3 est
 necarium vt ad mamillas zona aurea sim? p̄cincti . sm qz vi-
 dit iohes apoc . i . Contra scdaz optz nos p̄cinctos esse ad
 renes sm visionē . eze . ix . et daniel' x . Leuaui oculos meos
 et vidi . et ecce vir vn? vestitus . et renes ei? accincti au-
 ro obrizo **I**ncōtinēcia vero cordis valde piclōsa est pp̄ h
 qz ille qui laborat hac spē incōtinēcie peccat mōrtali . toc-
 ens qciēs vidit pulchraz mlierem **I**deo dī sagena eoz cor
 mlieris fatue . eccl̄ . vij . **I**nueni amariores morte mlierēz q
 laque? venātoz est . et sagena cor ei? . sagena totaz aquaz
 occupat sic cor defornicat' cum omibz fatua mlier **A**lio mō
 diuidit' luxuria in qñq3 spē3 . **De duplici accep-
 tōne hui? nois luxuria . Sedm capitulu3 .**

Standuz tñ est qz h mō luxuria qñq3 sumit' largi?
 quq3 min? large **P**rimo mō luxuria dī mōrdiatus
 amor delēatōis q sm tactū ē . sic viciū gule est mor-
 dīnat' amor dēcatōis q est sm gustū 7 cupiditas amor pe-
 cūie **E**t sm hoc pōt diuidi luxuria in qñq3 spē3 **Q**uaz pri-
 ma ptinet ad suauitatem vestiū et lectoz . **S**ecda ad suauit-
 atē vnctōnu3 qua antiqui vtebant' . **T**ercia ad suauitatem

balneoz. Quarta ad tactus immundos illoz membrorum
 que generatō in non deseruūt Quinta p̄inet ad mēbra gene
 ratō in deputata. et iste sp̄s luxurie vocatur luxuria. In
 q̄ hoc nomē luxuria stricte sumit̄. Et diuidit̄ in q̄nqz spe
 cies. Prima est simplex fornicatio. Secunda stuprum q̄
 est illicita defloratio v̄ginum. Tercia est adulterium q̄ est
 ad alteri⁹ thoz accessio Quarta est incest⁹. qui est cōsag
 inearz vel affiniuz abusus sub qua sp̄e cōprehēdi possunt
 peccata sanctimonialium et eciam religiosoz. Quinta est
 p̄ctm̄ contra naturaz q̄ fit duobus modis. Primoqz enī est
 contra naturaz quo ad moduz. vt cum mulier sup̄greditur
 vel cum fit bestiali modo illud op⁹ tñ in vase debito. Quoz
 vero est cōtra naturam quātuz ad substāciā vt cum quis
 procurat vel cōsentit vt semen alibi qm̄ in loco ad hoc depu
 tato effundat̄. de quo vicio cum magna cautela loquēdum
 est in p̄dicādo. et interrogatōnes in cōfessionibz faciendo
 vt nihil homibus reueletur q̄ illis p̄stet occasioez peccan
 di. Et nota q̄ dyabolus dicit̄ habere duas manus quibus
 frequēter homies capit sez gulam et luxuriā. de quibz ex
 ponitur illud ps̄. Considerat p̄ctōr iustum sez dyabolus ⁊
 que. mor. e. dñs aut̄ non dere. e. in ma. e. Quoz digiti in
 p̄ma manu sūt q̄nqz sp̄s gule que notant̄ in hoc versu. pre
 prope laute nimis ardent̄ studiose. Quoz digiti in sa manu
 sūt q̄nqz sp̄s dicte inter quas p̄mo p̄sequem̄ de vicio contra
 naturaz. ¶ De p̄ctō cōtra naturam ¶ Terciu Capi⁹.
Magnitudo hui⁹ peccati p̄t ostendi octo modis. p̄
 mo illis testimonijs scripture que hoc viciū asserit
 maximū vel minimū. quale est illud qd̄ legit̄ gen.
 xiiij. homies aut̄ sodomite erāt pessimi ⁊ p̄ctōres corā deo
 nimis. Et xvij. dicit dñs Clamor sodomoz et gomorreoz
 multiplicat⁹ est p̄ctm̄ eoz agguatuz est nimis descēdam ⁊
 videbo ⁊c. ḡg. Roritas tate ⁊ inaudite turpitudis q̄si ad
 miratōz ⁊ dubitatōz parit̄ in audicte. vñ dñs q̄si admirās
 et dubitās sup̄ tāto scelē itro ducit̄ loquēs descēdā ⁊ videbo

29
/.

Incredibile enim mihi videtur homines tantum flagitium perpetrasse
Et nota quod de duobus peccatis scilicet de homicidio et de vicio
contra naturam legitur clamor ascendisse ad dominum quia laboran-
tes hijs duobus vicijs specialiter hostes dei sunt et generis
humani. Facto enim et si non verbo dicunt ei. masculinum et fe-
minam creasti ut multiplicarentur. nos operam dabimus ut mi-
nuantur. unde quasi pificatur homicidio vicium istud. **A**d
istum etiam primum modum pertinet quod legitur de ioseph. gen.
xxxvij. Accusavitque fratres suos apud patrem suum crimine
pessimo id est de vicio contra naturam secundum unam expositionem
Ad eundem modum pertinet illud verbum augustinus. **A**dulterij ma-
lum fornicationem vincit. vincit ab incestu. primum enim est cum
matre quam cum aliena uxore dormire. sed omnium horum pessimum
est quod contra naturam fit. ut si vir mero mulieris non ad hoc
concesso utatur. hoc execrabilius fit in meretrice. sed exe-
crabilius in uxore. **U**nde et clemens papa. gravissime pec-
cant fornicarii id est valde graviter. gravius adulteri cunctis
hijs gravius incestuosi. quos omnes transcendunt contra na-
turam delinquentes. **S**ed potest ostendi magnitudo huius pec-
cati per vindictam iam sumptam a domino de peccato isto. **P**ri-
ma autem vindicta fuit diluivus. inter causas enim diluivij
ponit hoc methodus quod mulieres in vesanas verberasse
viris abutebantur et quod exarserant homines in alterutrum co-
euntes. **S**ecunda fuit subversio quorum civitatum in qua vindicta
attendenda est quod dominus non solum nocentes puniri voluit
sed innocentes pueros etiam unius diei. in hoc primum est
pueris ne diutius viventes sequerentur exempla patrum et
gravius damnarentur. et etiam circumiacentes regiones puniri
voluit. nec solum etiam homines immo etiam animalia et terre na-
scencia. ipsamque terram destruxit eam convertendo in mare mor-
tuum in quo nihil vivit. nec avis. nec piscis. etiam candela
viva superrenatans extincta mergitur quasi igne inferna-
li sumpta est ista vindicta. non potuit expectare ignis
iste. donec cetera peccata punirentur. **U**nde. gregorius.

gehennalis flamma moram non sustinens sodomorum pre-
 uenit tollere natōem et ip̄am terram tante cōfusiōis con-
 sciēcia cōsumpsit ignis sulphure⁹ et spūs pcellaz et in la-
 cum horribilez solum omne redactuz est Et gen̄. xix. dñs
 pluit sup sodomaz et gomorraz. ignez et sulphur de celo
 et subuertit ciuitates has et omēm circa regione⁹ vniūsoz
 hitatores vrbiūz et cūcta terre virēcia. respiciēs etiā vx
 or loth post se versa est in statura salis ad oñdenduz q̄tum
 displiceat deo memoria hui⁹ peccati. Tercia v̄ndicta fu-
 it de onam de quo legit̄ gen̄. xxxviii. qd semen fundebat in
 terra. et idcirco percussit eum dñs eo q̄ rem detestabilez fa-
 ceret Tertō pōt ostendi magnitudo hui⁹ vicij p penas hu-
 ic p̄cō taxatas Vnde leuit̄. xx. qui dormierit cum mascu-
 lo femineo coitu v̄qz opatus est nephas morte moriatur
 sāguis eoz sup eos Quarto p̄cōminatōez quaz facit de⁹
 hunc peccato. vñ Joel. iiii. cōgrēgabo omēs gētes et de-
 ducam eos in vallem iosaphat et disceptabo ibi cū eis. Et
 subiūgitur causa vna disceptatōis qz posuerūt puez in
 p̄stibulo. Quinto pōt ostendi p hoc qd scriptura ita detesta-
 biliter loquit̄ de p̄cō isto. vñ ad ro. j. Masculi in mascu-
 los turpitudinez opantes. non dicit aliq turpe s̄ ip̄az tur-
 pitudinez weat p̄cōm istud Et ibidez vt cōtumelijs affice-
 rēt corpa sua. vel p̄pterea tradidit illos deus in passioēs
 ignomīe Et leuit̄. xviii. cum masculino nō cōmisceris co-
 itu femineo. qz abhomiātō est. et simach⁹ dicit q̄ ineffabi-
 le est et non debz homo loqui de p̄cō isto. Sexto q̄ mlti
 antiqui inueniūtur nō reputasse adulteriū vel stupruz re-
 spectu hui⁹ peccati. gen̄. xix. dicit loth sodomitis Noli-
 te queso fr̄es mei nolite hoc malū facere habeo duas filias
 que nōdūm cognouerūt vix educas eas ad vs ⁊ abutimī
 eis. Et iudic̄. xix. habeo filiam virgīnez et s̄ homo habet
 cōcubinas educam eas ad vs vt humilietis eas ⁊ v̄ram li-
 bidīnez impleatis tamē hoc obsecro vt seclus hoc cētra na-
 turaz non opemī in virum Septimo pōt oñdi magnitudo

huius vicii per hoc quod illud peccatum est adinuenio. deus enim multum odit adinueniones in peccatis. unde super illud ysaie. visitabo super fructum adinventionum vestrarum dicit. 88. deus persequitur studia peccatorum quia peccata. Et in psalmo. Subvertite in adinventionibus suis. Ite corrupti sunt et abhominabiles facti sunt in studiis suis. Octavo potest ostendi magnitudo huius vicii per multiplicem effectum ipsius. hoc viciu fedus inter nos et deum rupit. generum humanum quod in se est destruit. homines in merito inferiorem reddit. propter hoc viciu filius dei fere desinit incarnari ut dicit auctoritas. Ad primum pertinet quod dicit augustinus. hoc vicio violatur societas que nobis cum deo esse dicitur dum natura cuius ipse actor est puritate libidinis polluitur. sic aliquis cum aliis deterioravit sibi rem suam dicit vestra sit. sic deus illum quem ipse fecit hominem masculum cum videt quod ipse fecit se feminam non reputat creaturam suam. secundum vero palatum est. Tertium vero potest ostendi per hoc quod ille qui peccat peccato isto non observat legem quam etiam bruta observant. Alie species luxurie in merito assilant hominem sed hec inferiorem reddit. Ideoque sodomia bene muta interpretatur. quia hoc peccatum reddet homines mutos in die iudicii. non poterit enim excusare se per ignorantiam cum ipsa natura legem docuerit ipsa bruta animalia quam isti transgrediuntur.

De incestu. Quartum capitulum.

Quoniam de incestu cuius peccati magnitudo potest ostendi. Primo per penas taxatam huic peccato in lege postquam enim dominus prohibuit incestum et peccatum contra naturam. Leviticus. xviii. subiungit omnis anima que fecerit de abhominabilibus hijs qui prohiibent de medio populi sui. Et eiusdem. xx. taxat pena eadem huic peccato. Secundo potest ostendi per hoc quod apostolus. tradidit sathane cruciandum illum fornicatorem qui cum noverca sua peccaverat. Item quod legitur. i. ad corinthios. v. Tertio potest ostendi per mala que ex hoc peccato sequuntur. unde legitur. ii. regum. xii. quod amon qui sororem suam corripuit interfecit est a fratre suo ab solon. nisi homines ab hoc

peccato cauerent sibi sequerentur inde non solum odia et homicidia sed etiam fricidia. Quarto potest ostendi per hoc quod peccatum istud hominem quasi canem reddit. Canis enim in ope illo non obseruat consanguinitatem. ¶ De adulterio

Quintus capitulum.

Sequitur de adulterio quod diuiditur in duas species scilicet in simplex adulterium quod est. cum uxoratus peccat cum soluta et e converso. et in adulterium duplex quod est. cum uxoratus peccat cum uxore alterius. Septem autem sunt per que potest ostendi magnitudo huius peccati. Primo per hoc quod est contrarium sacramento matrimonii quod ipse deus instituit et in paradiso et in statu innocencie. unde non fit contumelia tanto sacramento absque magna contumelia dei. Secundo per hoc quod est contrarium iuri naturali. unum enim ex preceptis iuris naturalis est hoc. quod tibi non vis fieri alii ne feceris. hoc nullo modo vellet aliquis sibi fieri ut quis cum uxore sua peccaret. multi sunt qui potius permitterent se interfici vel exheredari quam hoc sustinerent. Tercio ergo naturale dicit homini quod hoc nullo modo debeat facere alii quod ab eo odit sibi fieri. Tertio potest ostendi per hoc quod prohibitio adulterii in decalogo immediate ponitur post prohibitionem homicidii. et ante prohibitionem furti. Unde Clemens papa. Quia in omnibus peccatis adulterio grauius. huius in penis tenet locum id est in prohibitionibus. homicidio quodammodo assimilatur adulterium. Cum enim vir et mulier sint una caro. qui auferit uxorem suam alicui idem est ac si seipsum ei auferret. Exuperat autem istud peccatum omne furtum. quia quod auferit eum sit creatura rationalis melius est quam quacumque terrena substantia. Quarto potest idem ostendi per legem que habet leuiticum. xx. ubi sic dicitur. Si mechatus fuerit cum uxore alterius. et adulterium perpetraverit cum uxore proximi sui morte moriatur et mechus et adultera. Eadem pena punit hoc peccatum secundum leges mundanas nec recipit aliqua redemptionem. Quinto ostendit idem per hoc quod legit dominus dixisse dauid cum adulterat. eliam. ii. regum. xii. Non recedat a te gladius.

de domo tua vsq; in sempiternuz eo q; despexeris me et tu
 leris vxorem vrie et hui. Sexto pot ondi p mala que inde
 sequuntur. sequuntur aut ex hoc peccato exhereditatio filioz
 Vnde eccl. xxij. mulier relinquens virum suum peccabit statu
 ens hereditatem ex alieno matrimonio Sequuntur etiaz inde
 homicidia. vñ dauid cum in adulteriu cecidisset fecit inter
 fici fidelem militem suum Sequuntur etiaz inde mltociens in
 cestus vt sez quis cognoscat filiam pris sui vel ei? vxores
 ignoras quis sit pater ei? Septimo pot ondi magnitudo
 hui? peccati p iudiciu zelotipie. de quo nu. v. si declina
 sti a viro tuo atq; polluta es et concubisti cum altero viro
 hijs maledictomb? subiacebis. det te dñs in maledictōez
 exemplūq; cūctoz in populo. putrescere faciat femur tu
 um et tumēs vter? tu? dirūpat. Et ezech. vnusquisq; vxorem
 pximi sui polluet et hereditate terram possidebitis.

De stupro. Sextum Capiculum.

Sequitur de stupro q; est illicita defloratio virginū
 Cui? peccati magnitudo ondi pot Primo ex hoc q;
 liebam filius emor qui dinam filiam iacob deflorauit
 iit interfectus est hac de causa cum pre suo et toto plo
 vr bis sue. vt legit gen. xxxij. Sedo pot idem ostendi p
 hoc q; idem pctm aufert virginitatez cui debet fruct? cen
 tesim? cum cōiugatis debeat solum tricesim? viduis so
 lum sexagesim? satis deteriorat terras qui facit vt non po
 sse reddere nisi sexagesimū fructuz vel tricesimū cum pus
 redderet centesimū. qui illicite deflorat aliquā qñdoq; est
 occasio mille fornicationuz quas ipa faciet postea. sic ille
 qui primo rūpit clausuraz vinee occasio est illius damni q;
 faciūt qui postea intrant qui aliter nō intrassēt. et aufert
 ei qñq; q; nūq; de cetero maritum habebit. Ad dete statōem
 etiaz hui? peccati facit. q; bonū q; ipse aufert sez virginita
 tis bonū est irrecupabile et inrecōpensabile vctuz virgi
 nitatis nō recipit dispensatōem. quia nec recōpensatōez

De simplici fornicatione. Septimū Capiculum.

Sequitur de simplici fornicatione ad cuius detestacionem
 sufficere possunt que dicta sunt de luxuria genera
 liter. addere tamen huiusmodi quod hoc peccatum est dete
 stabilius etiam homicidio vel rapina. in hoc quod illa non sunt
 substancialiter mala. potest enim aliquis velle occidere aliquem
 meritorie sicut iudex amore iusticie. et aliquis potest accipere
 alienum in summa necessitate. sed nullus potest fornicari scilicet quod
 mortaliter peccet. **D**onam quod aliquis malum non cogitaue
 rit nec dixerit nec fecerit et omnia egerit bona que excogi
 tari possunt et semel tamen fornicat et sic decedit absque penite
 tia. ex necessitate dampnabitur si omnes misse que usque ad fi
 nem mundi celebrabuntur ab ecclesia. pro eo celebrarentur non li
 beraretur eum a morte eterna. **A**d detestacionem etiam istius pe
 ccati facit quod legitur. nu. xxv. quod cum esset fornicator populus
 israel cum filiabus moab iussit dominus omnes principes populi su
 spendi in patibulis contra solem et occisi sunt de populo. xxiiii
 milia hominum. **E**t fines qui interfecit zambri cocuorum eius ma
 diamide sacerdotium sempiternum meruit. et iram dei a populo
 diuerit. et licet fornicatio generis sit omnis illicitus coitus
 qui fit extra uxorem. tamen si equaliter intelligitur in usu viduarum
 vel meretricum vel concubinarum. **A**d detestacionem huius forni
 cationis que fit cum meretricibus. facit hoc quod quando aliquis se
 credit cum talibus peccare simplici fornicatione. ipse quandoque
 committit adulterium vel incestum. sepe enim tales mulieres coniu
 gate sunt et forsitan a consanguineis eius qui peccat cum eis
 cognite. **V**nde committit se qui cum elibus peccat magno
 discrimini. et licet non sint coniugate vel affines ei. ipse tamen
 eque peccat ac si foret. ex quo equalis est contemptus. **A**d
 detestacionem vero illius fornicationis que fit cum viduis. fa
 cit hoc quod peccans cum talibus aufert eis honorem. **A**d dete
 statorem vero eius que fit cum concubina facit hoc. quod talis
 fornicatio fit cum scandalo proximi. **D**e raptu.

Est autem alia species luxurie propter predictas que raptus
 dicitur. est autem raptus cum puella violenter a domo patris

educit vt corrupta in vxorem habeat. siue puelle. siue pa
tribus ius illata cōstitit. hoc pētm tantuz est q̄ morte
punit.

De luxuria clericorū. Octauū capitulū.

Orcio modo pōt diuidi pētm luxurie s̄m diuersi
tatem subiectoz in quibz est vt diuidat̄ in luxuri
am laycoz. clericorū. et religiosaz psonaz. De
luxuria vero laicoz aliud dicemus quam de luxuria in ge
nere dictum sit. **S**z de alijs duabus speciebz dicemz quia
grauis est pētm illud in clericis vel religiosis psonis et ali
ter p̄nderandum est in eis q̄m in laicis. **U**nde pōd? sc̄uarū
mai? erat eccl̄is pōderibz mercatorū et ciuū ad designan
dum q̄ aliē ponderanda sunt pēta laicoz et pēta eoz qui
sc̄i deberent eē q̄bz dicit̄ in ysaiā **M**undani qui fertis va
sa dñi.

De vij agguantibz pētm luxurie in clericis

Septem autē sunt que agguant peccatum carnis
in clericis. in sacris ordinibz cōstitutis. **P**rimum
est vorifraatio. et est ista circūstancia valde aggra
uans pētm. q̄ satis apparebit si aliquis at tēdat q̄m p̄cio
sum sit q̄ talis aufert deo et q̄ res sancta sit. h̄e due cir
cūstancie aggrauare solent pētm rapine. p̄ciositas rei que
rapitur. qz magis dampnificat̄ p̄xim? et sanctitas ip̄ius.
quia tūc non est soluu fureuz ymo etiāz sacrilegium. casti
tas q̄m iste p̄misit deo cū sacros ordines suscepit. q̄m deo
aufert cum fornicat̄. res irrecōpensabilis est. **U**n eccl̄. xx
vj. omis ponderatō nō est digna anime cōtinētis. res etiā
sancta est cum sit deo oblata. **U**nde d̄trectatō eius inuito
dño facta est sacrilegium. **S**c̄dm est scandalum et derisio
p̄pli. vñ iero? cleric? aut honestior est ceteris aut alijs est
fabula. **T**erciū est sciēcia. vñ ḡg. vbi maius est sciēcie do
num trāsgressor maiori subiacet culpe. **Q**uartuz est hoc q̄
ad seruiūm dei assū pri sūt. sicut emz qui fornicat̄ in eccl̄a
magis peccat q̄m qui fornicat̄ in domo cōmū. eo q̄ eccl̄a
sit dei seruiūo deputata. sic maius est pētm luxurie in cle
ricis qui sunt dei seruiūo deputati q̄m in laicis. **Q**intum est

q̄ ipsi sunt de familia dei et ei⁹ expens⁹ viuūt et vestiunt⁹ ⁊
 proditores em⁹ sūt q̄ illū impugnat⁹ de cui⁹ bonis viuūt
 et vescūt⁹ et dei otumelia etiaz maior est quia a suis con⁹
 tempnit⁹. Unde in ps̄ Si inimicus me⁹ maledixit michi
 ⁊ Sextū est hoc q̄ ipsi decipiūt populuz qui dat eis electi
 nas vt ipsi⁹ peccata deleant orādo et graciaz impetrēt sacri
 tate uite sue q̄d ipsi non faciūt. quia sm̄ ḡḡ. eū indignus
 ad intercedendū mittit⁹. irati anim⁹ ad deteriora puocat⁹.
Dñ. Qui ambulat in carne deo placē non p̄t et placere
 velle p̄sumit. **S**eptimū est dignitas officij ad q̄d ordinati
 sūt q̄ sp̄aliter p̄tinet ad sacerdotes. sic em⁹ grauit⁹ pecca
 ret qui calicem benedictū in lutum proiceret vel alie ma
 cularet eo q̄ ad otinendū dñicuz sangnez sit deputat⁹ sic
 sacerdos valde peccat grauit⁹ qui ad suscipiendum domi
 nicū corp⁹ et sāguinez ordinat⁹ est q̄ p̄tō carnis se ma
 culat. ⁊ sic etiaz ille graui⁹ peccaret q̄ in calice inquinato
 manēte immūdia in eo sāguinez dñi ponēt. sic valde gra
 uis peccat ille qui fetore luxurie in jnat⁹ ante q̄ ab immū
 dia illa se abluerit corp⁹ dñi sumē p̄sumit de q̄ **A**mbros⁹
 Qui indigne xpm̄ sumit. idē est ac si interficiat et **A**ug⁹
 sup̄ illud ad hebre. x. Iras quis faciēs legez moyli sine
 ulla miseratione duob⁹ vel trib⁹ testib⁹ morit⁹ q̄nto magis
 putatis deteriora mereri supplicia qui filiū dei cōculauerit
 cōculcat xpm̄ q̄ libere peccat et absqz timore et q̄ eo idigne
 p̄cipat. **Q**uoz decāis indecēs est p̄t̄m carnis in sac̄dote
Dea q̄ p̄t̄m luxurie valde indecēs ē in sac̄dote. et
 hoc quoz de cais. ⁊ quia hō. ⁊ quia dei mister. et
 quia angel⁹. et quia plusqz angel⁹ in aliquo. et
 quia vt de⁹ vicem em⁹ dei tenz. **A**d primū enim facit illud
 señ. Voluptas nichil habz magnificuz nich q̄ naturz deo
 primā deceat misterio mēbroz. uiliū ac turpiū veniens
 appetit⁹ fornicātis est brutalis ocupia viso delectabili tā
 cito actēdit⁹ et non habz in potestate sua ut eaz tempet vel
 extinguat. Sic fornicator uile appetitum suum implere

36 34

g'tumeūqz malum inde sibi accidere debeat. Ad h'm nota q
 si diuites hui? seculi tantuz amāt mūdiciam in eis qui sibi
 seruiūt cibuz pparando. qui d ille de quo legit' in cantē. qui
 pascit' inter lilia idest puritate delectat'. Aug? melius est
 spūalia penitus omitte qm impure tractari vel tangi. in ec
 clestasticis officijs dñs non frequēciam mistroz sed deuo
 tōem pbat aīmoz. Ad terciuz q legit' in malach. labia sa
 cerdotis custodiūt sciam. et legem requirūt ex ore ei? qz
 angelus dñi exercituum est. plus est etiaz qm angel? quā
 tuz ad dignitatem sacerdotalez qm non credimus angelis
 esse cōcellam. non em si pferret angel? verba illa. hoc est
 corpus meum. h est sanguis meus fieret trāsubstanciātō
 quia non habz ordinem qui ad hoc exigit'. nec angelis le
 git' dictum esse qm remiseritis pētā remissa sunt. ut
 legit' discipulis Joh. penlt. hoc tamen verbuz sane intelli
 genduz est Est etiaz ut deus. vñ sup illud. math. xvi. vos
 aut quem me esse dicitis. dicit inelmeatis. vos ab alijs di
 sereti non homies sed dii. et in lege dijs nō detrahēs et pñ
 cipis ppli tui non maledices. et quale est hoc q ille amat
 ut porcus qui est ut deus. **T. De pētō carnis gene
 raliter q'umeūqz religiosoz. Cap. ix.**

Quasequēter ostendenduz est quemō aggrauet' pē
 tum carnis in religios psonis Et primo ostende
 mus hoc generaliter in quibuscunqz religios pso
 nis. deinde spēaliter in sanctimonialib? . Et nota q septem
 circūstancie aggrauātes pētā clericoz qui sunt in sacris
 ordinib? ostituti possūt sibi ad p'dicta religiosaz p'seaz
 referri. h causa breuitatis de hoc ad pñs dimittim? .

De sex que aggrauāt hoc pētā in religios.

Que autē sunt p que ostendi pōt quātuz aggrauet'
 hoc pētā in religios. Primuz est hoc q moyses
 narrat. gen. vj. tanq' causaz diluuij. cum cepisset
 inq' homies multiplicari sup terram et filios pcreassent vi
 dentes filij dñi filias hoīm qd eēt pulchre accepūt vxores

30
sibi ex omnibus quas elegerant. Si enim displicent tantum
deo quod filij dei filias hominum in uxores acceperunt quantum credere
dum est displicere deo. cum filij dei cum filiabus hominum fornicar
tur. Secundum est quod ceteris religiosorum nobilior pars est in corpore
christi secundum ecclesiam. unde per faciem intelligitur et ideo sponso ecclesie
maxime displicet macula in eis. unde ipse dicit in cantico. Sponse
ostende mihi faciem tuam qui magnam alicui vult facere
contumeliam. maculat ei faciem. unde iudei in faciem christi expu
erunt ut contumelia maior esset. sic christo contumeliam magnam
faciunt qui faciem sponse per qua ablunda faciem propriam sputis
iudeorum exposuit maculat vel in se vel in alijs. Tertium est hoc
quod peccatum carnis in religiosis apostata est. Si enim qui ha
bitum religionis deserit apostata iudicatur eius castitas ma
gis subalis sit religioni quam habitus qui castitatem deserit
apostata est. unde de throno rex est quod legitur per. vi. homo aposta
ta vir inutilis. nec quantum ad deum utilis est. quicquid enim
facit in claustris non valet ei ad meritum vite eterne. et quod
ad homines inutilis est. cum eis sit scandalo et derisioni. Quar
tum est hoc quod dyabolus ita studet et laborat ut religiosos
faciat cadere et precipue in peccatum carnis. unde in ecclesiastico ve
natio leonis onager in heremo. Leo est dyabolus cuius venatio est
monachus in heremo claustris. dyabolus est quasi leccator cibos
inutilitatos querens. unde abach. i. incassata est pars eius et cibus
eius electus. Quantum placeat dyabolo peccatum carnis in reli
giosis. potest ostendi ex hoc quod legitur in dialogo gregorii. quod andreas
fundane civitatis episcopus cum vitam virtutibus multis
plenam duceret et continentem quadam monachalem quam secum
prius habuerat noluit ab episcopi sui cura repellere. certus de
sui et eius continentia. sed hostis eius cepit spem oculis eius
imprimere. aditus temptacionis exquirere. Quadam vero die
iudeus qui dam de calumpnia apertam tendens cum iam esset nox
nesciens quo declinaret iuxta apollinis templum se contulit.
Prope vero media dum per timore vigilaret vidit malignum
spiritum turbam in ecclesiam advenire quorum princeps discute

cepit quid egissent et p[er] mltm vn[us] exiit qui in andree
 aim per speciem sanctimonialis quada[m] temptato[rum] carnis
 comouisse apperuit. **C**um vero malign[us] sp[iritus] qui perat in
 hyanter audiret aduixit q[uo]d ad hoc puenit temptato[rum] vt die
 p[re]terito in terga eiusdem sanctimonialis femie alapam da
 ret tunc bland exortat[us] est eum vt pficeret q[uo]d cepat vt sin
 gularem palmam teneret. tunc iude[us] accedens ad ep[iscopu]m di
 ligenter ab eo licet hoc celare vellet extorsit quem ep[iscopu]s ad
 fidem monuit et baptisauit. **A**d idem facit q[uo]d legit[ur] in vitis
 pat[er] q[uo]d dicebat quidam thebe[us] senex q[uo]d filius fuisset sacer
 dotis ydolor[um]. et cum quadam die videret p[re]m suum in te
 plo sacrificantem ydolis vidit et sathanam cum milicia sua
 astatem quem cum singuli demones adorassent retulerunt. Fa
 cta nequicie sue. vn[us] ait per. xxx. dies homines vn[us] p[ro]u
 cie plimos occidi. alius dixit p[er] triginta dies plimos se sub
 meruisse in mari. alius se per decem dies interfuisse nupc[er]is
 et sponsum et sponsam occidisse et multas sanguinis effusi
 onem incitasse. hoc audito omnes sathan flagellari iussit.
Tandem vn[us] ait per. xl. annos incitasse quendam monachum
 in heremo ad peccandum et vix illa nocte opulisse eum for
 nicari tunc surgens et osculans eum imposuit ei coronam
 q[uam] habebat dicens q[uo]d maximus fecisse. **Q**u[er]tuz est hoc q[uo]d do
 min[us] legit[ur] ita grauius punisse p[er]ta illa que in claustris
 sunt comissa. primu[m] claustru[m] fuit in celo in quo ip[s]e de[us] ab
 bas fuit. in quo quidam conspiratorem fecerunt et absq[ue] spe ve
 nie dampnati sunt. **S**ecundu[m] claustru[m] fuit in terrestri paradiso
 in quo qui inobediens fuerunt de paradiso expulsi et mortu
 cum tota successione sua dampnati sunt. **T**erciu[m] claustru[m] fu
 it in principio ecclie in quo p[er]ter[us] fuit abbas. in quo qui p[ro]
 etarij esse voluerunt morte subitanea pierunt. **C**ausa autem
 quare p[er]ta in claustro dimissuz a deo deo displiceat. potest
 esse duplex. vna tangit ysa. xxvi. vbi sic legit[ur] in terra san
 ctorum iniqua gessit et non videbit gloriam dei. multuz displice
 et deo q[uo]d dyaboli filius locum occupet in quo deberet esse

40
vir sanctus. Secunda causa est quia claustrales debent esse ser-
ui domini proprie proprii. unde valde magnam contumeliam reputat
Ies. hoc deus cum a talibus se contempni videt. Sextus est hoc
quod vita claustralis est angelica vita in puritate per castitatem.
In carne enim propter carnem vivere non humane est nature
sed virtutis angelice et in caritatis fervore usque ad omnium
comunione et in perfectione obedientie ut sic in celo. sic ibi vo-
luntas dei perfecte fiat. claustralis ergo angelus est. si vel ma-
lus vel bonus. si malus est dyabolus est vel demon. nihil aliud
enim est malus angelus quam dyabolus. et sic claustrales luxurio-
si sunt demones incubi. Verum professis christiane religionis mili-
ciam nihil est medium inter angelos et demones. aut enim
erunt angelis equales. aut demonibus non impares. In clau-
stralibus videtur hoc peccatum maximum esse et inexcusabile quia spi-
ritualissimi debent esse. et hoc peccatum pro ceteris carnalibus
eos reddit. efficiunt enim in hoc peccato homo totus caro. ma-
cula enim intollerabilis est in oculo que parum grauat in
alio membro. viri enim contemplativi sunt ut oculus.

De carnis peccato si equaliter sanctimonialium.

Sequitur de peccato carnis in sanctimonialibus quod ad
grave est quod non est sola fornicatio immo est ibi adul-
terium. et incestus. et stuprum. et quasi peccatum con-
tra naturam. Adulterium est ibi cum sit accessio ad sponsam
christi. et valde est grave genus adulterii si attendatur cui despon-
sata est quam altissimo. Quanto enim nobilior est cui despon-
sata est. tanto maior est contumelia. ipsi enim est desponsata cui
angeli deseruiunt. attendere etiam debet qui eam sollicitat quod
sponsa est domini sui. unde cum peccato adulterii erit tibi crimen
perditionis. hoc autem accedebat ioseph qui domine sue dicebat sibi
dormi mecum. dixit gen. xxxix. quomodo possum facere hoc
malum et peccare in deum meum. Attendere etiam debet quod
sponsa ista est adeo dilecta a domino suo quod in eis usit eam. oblita
est populus suum et domus patris sui. unde occupavit rex deco-
rem eius. iuxta verbum psalmiste. Ad hoc adulterium spali-

pot referri. q legit pu. vi. zelus et furor viri non parcer
 in die vindicte **S**cupz etiaz idest illicita deflorato virgi
 nis frequenter est ibi. et valde graue g n? incest? qz cu vx
 ore pris **N** ad h pot referri q legit .j. co. v. audis in r
 vos fornicato. et talis fornicato qlis nec in? gctis. ita ve
 vxores pris sui aliqs hzat **A**d idz pot referri q legit gen
 pent. Rubc effusus es sic aq no crescas qm ascendisti cub.
 pa. t. 7 macu. str. e. **E**st etiaz qdamo ibi viciu de natura
 cu fornicat aliqs cu mortua. 7 iaz sudario iuoluta religiose
 pfoe q pfee ordiez suu huat deinue sudariu suu ferut qz m
 hitu suo sepeliut **D**e hys q dant occem luxue. j. e.

Octo de hys que faciut ad det. luxurie. et de spes
 ciebz ei? ddm est de hys que pstant occasioez hu
 ie pcto. que sut octo sez ocu. indiscreta sup to ci
 bi et pot? exhortato vtulaz l' aliaz pfoaz q dshiat ces
 sut turpitudis. 7 puu ex. asp? mlicz. colloqu. audit?
 cantileaz amatoiaz. l' instror. mulicor. 7 turpiloqoz.
 et tact? **Q**uod ocuz det occem huic pcto ptz ex scrip
 tis ethnicoz. 7 etia ex sac scriptura. vn p eta. qrit egist?
 quare sic fact? adulter. in pmtu ca etiaz desidiolus erat. et
 ezech. xvi. h fuit iniquitas sodde sororis tue supbia. sacuri
 tas pais 7 hndancia 7 ocu **D**e indiscreta sup. ci. 7 pot?

E indiscreta sup toe ei. 7 po. quo sit ca luxurie satis
 dem e vbi d vitō gule s in pi. dixi? die etiaz **Y**ero
 q difficile in? eplas suat pudicia. **E**t bn. plicat casti
 tas i dlicijs **I**te ier p mbroz ordie ordo vitō z e. hic dr q
 mbra gnatōi dpt. ata huat pcto. **D**e pcto vtulaz. ij. e.

Equit de pcto vtulaz mltā aut sut p q pt cōdi
 magnitudo h? pcti. pmuz est h q pctm istud est
 diabolicū. op? em diabolicū opm dare vt hoiez de
 iciat in pctm sic studiū vtulaz eluz e vt mlieres inclinēt
 ad pctm nec hnt de illo pcto qnz nisi fetozes et potū vnū
 vmi. vn ioel. iij. puellā vendiderūt p vmo vt bibent. sm
 est hoc q op? eaz magis est noxiū qm op? dyaboli. vbi

d